

Fejes Réka

Valóban minden üstökös földet ér?

A Baltazár Színház Az üstökös című előadásáról

Reggelente a Batthyány téri metrómegállóból felfelé vezető mozgólépcsőre feljutni valódi élethalálharc. A munkába igyekvő tömeg egyetlen, sűrű masszává olvadt lényként törekszik a felszínre. Vagy beleolvadok, vagy elsöpör. Miközben megvetem a lábam a lépcsőn elfoglalt kéttalpnyi területen, Az üstökös tizenhat éves Üsti Pannája jut eszembe, aki iskolába menet minden szembejövőt vidáman köszöntött, mert nem csak abban hitt, hogy így kerek a világ, hanem abban is, hogy előbb vagy utóbb valaki úgy dönt, visszaköszön – hát nem ilyen apróságokkal forgathatjuk a világot jó irányba? De vajon léteznek-e az életben üstökösök? A HÉV-en két Down-szindrómás lány ül le a velem szemközti ülésre – teljesen véletlenül az előadás színészei –, és hirtelen felragyog a kocsni. A sok álmos és morcos alak között izgatottan beszélgetnek az aznapi próbáról meg arról, hogy ajándékot hoztak az egyik

társuknak. Aztán megölelik egymást, és én rájövök, hogy milyen sok mindenről szól Az üstökös.

Kamasznak lenni az élet egyik legnagyobb kihívása: felfedezni önmagunkat, létrehozni a saját kis univerzumunkat és szembesülni azzal, hogy a Föld hétmilliárd lakója közül egyedül mi szeretnénk megváltani a világot. Üstike is hasonló problémákkal küzd. Hisz a csodákban, az őszinteség erejében és főleg abban, hogy meg tudja változtatni a környezetét. Ezzel szemben a szülei azon tanakodnak, hogy hol rontották el a nevelését, a tanárai megbüntetik az élénk fantáziája miatt, az osztálytársai pedig félnek tőle, kibeszélik a háta mögött és kiközösítik.

A darabot Vörös István a Baltazár Színháznak írta. Az 1998-ban alakult társulat az első és az egyetlen Magyarországon, amely értel-

mi sérült színészekből áll. Az ő előadásukban *Az üstökös* nem csak a kamaszkor nehézségeiről szól és nem is a különbözőségeinkről, épp ellenkezőleg – arról szól, hogy mi teszi egyformává azokat, akik a világot a maga teljességében látják. Itt jut szerephez a néző, aki *Az üstökös – zenés önvizsgálat – nem csak kamaszoknak* című előadásra vett jegyet. A néző, aki még élénken emlékszik saját, lázadó kamaszkorára – vagy éppen azt éli –, és kezét tördelve szurkol, hogy a darabban megteremtett világ ráeszméljen arra, milyen rosszul ítéli meg Üstikét. A néző az első felvonás végéig biztonságban érezheti magát, a lányt ugyanis a Tüske nevű fiú személyében megtalálja a szerelem, úgy tűnik, valaki végre megértette őt.

Az üstökös azonban Üstike fejlődéstörténete, ezért semmiképpen nem elégedhetünk meg ezzel

a végkimenetellel, és nem is kell. A lány megérti, hogy nem másoknak kell őt elfogadniuk, hanem neki kell elfogadnia másokat. A történet ugyan a végéhez érve megbicsaklik párszor, például a boldog befejezéshez nem feltétlenül lett volna szükséges a szintén kamaszkorú Tüske lánykérése, és az is kérdéses, hogy vajon miért akar egy értelmes lány azokkal az osztálytársaival barátkozni, akik kiközösítik. Persze egy üstökös akár felül is emelkedhet ezen.

Az Üstikét megszemélyesítő Kovács Panka is igazi, üstökösként ragyogó, fáradhatatlan energiabomba, aki a színpadon nem eljátsza a szeleburdi és szenvedélyes lányt, hanem életre kelti. A társulat munkájában a legszebb, hogy csodálatos összhanggal, odafigyeléssel és szívből jövő átéléssel viszik színpadra a karaktereiket. Az anyát, Földi Leát és az apát, Üsti Pált alakító Keresztes Anna és Erdős Balázs egymás iránti szeretete szinte tapintható volt. Soha nem hallottam még olyan felszabadult és örömteli nevetést, mint a barátnő bőrébe bújt Kovács Veronikáét. Medetz Attila – aki nem melleleg a társulat egyik legjobb énekhangú színésze – szeméből pedig mindazt ki lehetett olvasni, amit Tüske Üsti iránt érzett: szeretetet, csodálatot és aggodalmat.

A Baltazár Színház viszonylag kis térben, kamaratermi körülmények között viszi színre a darabjait, amit nagyon kreatívan használnak, Kovács Krisztina rendezése és a díszlet jól működött együtt. A színpad hátsó fehér falán elevenedtek meg Üstike álmoképei árnyjáték formájában, és innen bukkant elő a gondolataiban beszélgető szülők feje, de tantermi táblaként is szerepelt. A másik ötletes megoldás az ejtőernyő szerű lepel volt, Üstike lelkének térbeli kiterjesztése, amit a lány hol meglebegtetett, hol pedig belebújt, és mindig csak életének azon szereplői kaptak benne helyet, akiket befogadott a világába. Az éjszakai jelenetben szereplő képzeletbeli ágyat Üsti Pál és Földi Lea alakították az egymás között kifeszített lepedővel.

A díszletekért és a jelmezekért felelős Ruttká Andrea a színészeket is a darab szimbolikájához öltöztette: Üstikét pirosba, Tüskét fehérbe, min-

denki mást pedig kékbe. A képzeletbeli barátok – a villámlajhár, a légmedúza, a többi állat és növény – attribútumaikat ábrázoló kalapok alatt elevenedtek meg, amit néha az árnyjáték is segített.

Az *üstökös* végül megvalósította a címében megadott célkitűzést, Üstike karakterén keresztül megadta a lehetőséget az önvizsgálatra – nem csak kamaszoknak –, hogy a néző elgondolkodjon, vajon kinek kell változtatni, ha azt szeretné, hogy a világ változzon? Közben pedig úgy beszélt a másságról és a kiközösítésről, hogy az mindenki számára átélhető legyen.

Vörös István: Az üstökös

A Baltazár Színház előadása

Játsszák: Erdős Balázs, Fehér Dániel, Keresztes Anna, Kocsi Zsófia, Kovács Anna, Kovács Veronika, Medetz Attila, Pátkai Andrea, Rafael Erzsébet, Szilvássy Márton, Vörös Ferenc

Zenélnek: Szóke Zsolt, Perger Guszty, Kovács Kriszta

Zene: Schneider Zoltán

Díszlet- és jelmez: Ruttká Andrea

Rendezte: Kovács Kriszta

